

Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Politika Belgesi
2026-2030

ÖN SÖZ

SUNUŞ

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR DİZİNİ

GİRİŞ

İş sağlığı ve güvenliği, ekonomik ve sosyal kalkınmanın ayrılmaz bir bileşeni olarak, çalışanların fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden iyilik halini korumasının yanı sıra üretim süreçlerinin sürdürülebilirliğini ve verimliliğini doğrudan etkilemektedir. Uluslararası Çalışma rgt (ILO), Dünya Sağlık rgt (WHO) ve Avrupa Birliği (AB) norm ve standartları, iş sağlığı ve güvenliğini yalnızca bir yasal zorunluluk değil, aynı zamanda insana yakışır işin temel unsuru olarak tanımlamaktadır.

Küresel düzeyde, iş sağlığı ve güvenliği alanında benimsenen “nleyici ve risk temelli yaklaşım”, 21. yüzyılın çalışma yaşamı politikalarının odağında yer almaktadır. Bu yaklaşım, ILO’nun 2022 yılında “güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamını” temel iş hakkı olarak tanımlamasıyla birlikte daha da gç kazanmıştır. ILO temel iş sağlığı ve güvenliği sözleşmelerinde özetlendiği üzere; işyerlerinde güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamı temel iş hakkının gerçekleştirilmesi, iş sağlığı ve güvenliği konusunda kapsamlı, elverişli ve dayanıklı bir ulusal çerçevenin geliştirilmesi ve uygulanmasını gerektirmektedir.

ILO tarafından ulusal iş sağlığı ve güvenliği çerçevesi, bir ülkede iş sağlığı ve güvenliğinde sürekli iyileşme sağlanabilmesi için benimsenen koordineli ve yapılandırılmış yaklaşım olarak tanımlanmaktadır. Bu yaklaşım birbirine bağlı ve birbirini güçlendiren  bileşeni bir araya getirmektedir: Ulusal iş sağlığı ve güvenliği politikası, ulusal iş sağlığı ve güvenliği sistemi ve stratejik ve zamana bağlı ulusal iş sağlığı ve güvenliği programı.

Küresel düzeyde benimsenen yaklaşım değişiminin ülkemizce benimsenmesi, 2012 yılında 6331 sayılı Kanun ile yaşanan dönüşüm, iş sağlığı ve güvenliği politikalarının gelişimi ve son yıllarda çalışma yaşamında meydana gelen dönüşümler iş sağlığı ve güvenliği sisteminin daha bütüncül, dayanıklı ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulmasını zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda bu Politika Belgesi “sorumlu işveren, bilinçli çalışan ve etkin otorite” ilkeleri üzerine inşa edilmiş; sağlıklı ve güvenli çalışmayı sağlamaya yönelik bütüncül bir sistem vizyonu benimsenmiştir.

Bu Politika Belgesi, lkemiz üst politika belgeleriyle uyumlu hazırlanmıştır. Ülkemiz On İkin-ci Kalkınma Planı (2024-2028) “3.3.2. İstihdam ve Çalışma Hayatı” ile “3.2.3. Sektörel Politikalar”, “3.2.3.11. İnşaat, Mühendislik-Mimarlık, Teknik Müşavirlik ve Müteahhitlik Hizmetleri” başlıkları altında iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin politika ve tedbirler belirlenmiştir. Bu politika ve tedbirlerde iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin etkinlik ve verimliliğine

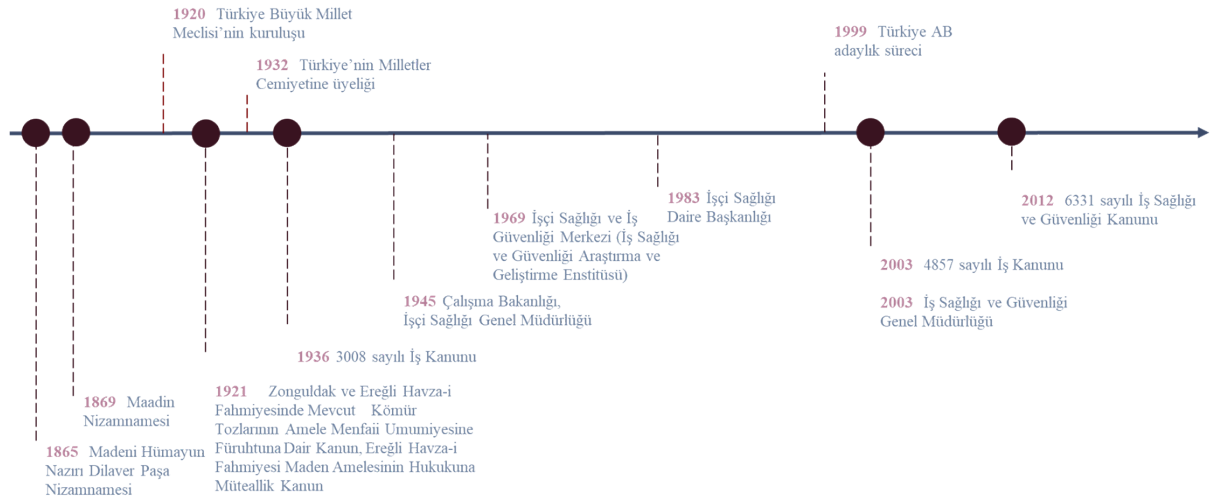
odaklanılmış; iş sağlığı ve güvenliği profesyonellerinin eğitimleri, yüksekte güvenli çalışma ve güvenli ekipman konusunda rehberlik, iş kazası ve meslek hastalıkları tespit ve bildirim süreçlerinin iyileştirilmesi, iş sağlığı ve güvenliği alanındaki kurumların hizmet kaliteleri ile insan kaynağının yetkinliği, iş sağlığı ve güvenliği alanında yerli üretim ile dijital ve teknolojik çözümlerin teşvik edilmesi vurgulanmıştır. İstihdam ve çalışma hayatı hedeflerinden biri “lml İş Kazası Oranı (Yüz Binde)” olarak belirlenmiş, 2022 yılı 6.6 (TÜİK verileri), 2023 yılı 6.6 (gerçekleşme tahmini), 2028 yılı hedefi 6.2 olarak yer almaktadır.

Bu Politika Belgesi, geçmiş politika belgelerinde edinilen deneyimleri, On İkinici Kalkınma Planı ve küresel yönelimlerle uyumlu biçimde günümüzün ihtiyaçlarına yanıt verecek şekilde yapılandırılmıştır.

Bu Politika Belgesi'nin temel amacı ülkemizde iş sağlığı ve güvenliği sistemini güçlendirerek sağlıklı ve güvenli çalışmayı sağlamaktır. Bu Belge, iş sağlığı ve güvenliği alanındaki kamu, işveren, çalışan ve sosyal tarafların çalışmalarına rehberlik eder. Aynı zamanda ulusal iş sağlığı ve güvenliği vizyonunun sahiplenilmesi, katkıda bulunulması ve gerçekteştirilmesinde iş sağlığı ve güvenliği sistemindeki herkesin çalışmalarına katkı sağlar.

TÜRKİYE’DE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GELİŞİM SÜRECİ VE MEVCUT DURUM ANALİZİ

Ülkemizde iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin düzenlemeler 1800’lü yıllara dayanmaktadır. İş sağlığı ve güvenliği sisteminin 1865 yılında kömür madenlerinde çalışma koşullarını düzenleyen Madeni Hümayun Nazırı Dilaver Paşa Nizamnamesi ile başlayan tarihsel gelişim çizgisi, Cumhuriyet dönemi boyunca çeşitli yasal ve kurumsal düzenlemelerle devam etmiştir. 1999 yılı itibariyle başlayan ülkemizin AB adaylık ve ILO sözleşmelerinin uyumlaştırılması sürecinde bu alanda bir paradigma değişimi yaşanmıştır. Daha dar bir çerçevede ve tepkisel bir yaklaşımı ifade eden işçi sağlığı ve iş güvenliği kavramından daha geniş, önleme odaklı ve risk değerlendirmesi temeline dayalı iş sağlığı ve güvenliği kavramına doğru bir dönüşüm yaşanmıştır.

Şekil 1. İş sağlığı ve güvenliği tarihsel gelişim çizgisi

Şekil 1’ de görülen iş sağlığı ve güvenliği sisteminin tarihsel gelişim çizgisinde 1945 yılında Çalışma Bakanlığı bünyesinde iş sağlığı ve güvenliği alanının Genel Müdürlük olarak yapılandırılması ve 1969 yılında bugünkü ismi İş Sağlığı ve Güvenliği Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü olan İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Merkezi (İSGÜM)’ nin kuruluşu alana verilen önemin göstergesi olarak dikkat çekmektedir. 2003 yılında yeniden yapılandırılarak güçlendirilen İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü (İSGGM) bugün düzenleyici otorite rolüyle sistemin merkezinde yer almaktadır.

kadar II. Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Politika Belgesi (2009-2013) ve III. Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Politika Belgesi (2014-2018) yayımlanmıştır. 6331 sayılı Kanun öncesi dönemde uluslararası norm ve standartlarla uyumlu bağımsız bir iş sağlığı ve güvenliği kanunu yayımlanması ile tüm çalışan ve işyerlerinin kapsama alınmasına odaklanılmıştır. Kanunun yayımlanmasının ardından ise iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin ulaştığı çalışan sayısı ve hizmetin etkinliği ile bilgi ve farkındalık artırma çalışmalarına yoğunlaşmıştır. Yayımlanmış son Politika Belgesi'nde sektörel yaklaşım benimsenmiş, tüm politika belgelerinde iş sağlığı ve güvenliği kültürünün tüm toplumda içselleştirilmesine odaklanılmıştır. Yayımlanmış tüm politika belgelerinde yüz bin çalışanda iş kazası ölüm oranının azaltılması ve meslek hastalıkları tanı sayısının artırılması temel sayısal gösterge ve hedef olarak yer almaktadır.

Küresel düzeyde iş sağlığı ve güvenliği politikalarının odağında yer alan önleyici yaklaşımı, ülkemiz mevzuatı ile ülkemiz iş sağlığı ve güvenliği politikalarına doğrudan yansıtan tarihi adım, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 2012 tarihinde yayımlanması olmuştur. Ayrıca ülkemizde ILO'nun iş sağlığı ve güvenliğine ile doğrudan ilişkili 81 sayılı İş Teftiş Sözleşmesi (C 81 – Labour Inspection Convention, 1947) 1951, 155 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği ve Çalışma Ortamına İlişkin Sözleşmesi (C 155 – Occupational Safety and Health Convention, 1981) 2005, 167 sayılı İnşaat İşlerinde Güvenlik ve Sağlık Sözleşmesi C 167 – Safety and Health in Construction Convention, 1988) 2015, 176 sayılı Madenlerde Güvenlik ve Sağlık Sözleşmesi (C 176 – Safety and Health in Mines Convention, 1995) 2015 ve 187 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliğini Geliştirme Çerçeve Sözleşmesi (C 187 – Promotional Framework for Occupational Safety and Health Convention, 2006) 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Önleyici, kapsayıcı ve katılımcı yaklaşımın benimsendiği 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun yayımlanması çalışma hayatında yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur. Kanunun yayımlanmasının ardından yeni yaklaşım ile uyumlu ikincil mevzuat düzenlemeleri yayımlanmıştır. Bugün değişen ve gelişen ihtiyaçlar doğrultusunda güncellenen iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı 36 yönetmelik 12 tebliğ ile uluslararası norm ve standartlarla tam uyumludur.

Kanunun önleyicilik yaklaşımı gereği tüm işyerlerinde risk değerlendirilmesi zorunlu hale getirilmiş, işyerine özgü tedbirlerin geliştirilmesi sağlanmıştır. Kapsayıcılık yaklaşımı gereği tüm çalışanların iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarından faydalanabilmesi amacıyla iş sağlığı ve güvenliği hizmet modelleri tanımlanmıştır. İşyerleri yapılan asıl işin niteliğine göre tehlike sınıflarına ayrılmış, iş sağlığı ve güvenliği hizmet modelleri ile mevzuattaki diğer

yükümlülükler tehlike sınıfı ve çalışan sayısı kriterlerine dayandırılmıştır. Kanunun iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerine ilişkin 6 ncı ve 7 nci maddelerinin kademeli olarak yürürlüğe girmesi planlanmış, 2025 yılı itibariyle tüm işyerleri kapsama alınmıştır. Çalışan temsilcisi, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarına katılımı, bilgilendirilmesi ve çalışanların eğitimi gibi hususlarla da katılımcılık ilkesi sağlanmıştır.

6331 Kanun ile birlikte işverenlerin, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini yürütme sorumluluğu açık biçimde tanımlanmış; bu hizmetlerin yerine getirilmesine yönelik tehlike sınıfı ve çalışan sayısına dayalı modeller oluşturulmuştur. Hizmet modellerinin ana aktörleri iş sağlığı ve güvenliği profesyonelleri olarak tanımlanan iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personelleridir. İş güvenliği uzmanlarının tecrübelerine dayalı belgeleri A, B, C olarak sınıflandırılmıştır. Bu düzenleme ile farklı büyüklükteki işletmelerin yapısal ve ekonomik koşullarına uygun, erişilebilir ve sürdürülebilir bir hizmet sistemi hedeflenmiştir.

Kanuna göre işverenler, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini kendileri, çalışanları arasından iş sağlığı ve güvenliği profesyoneli görevlendirerek veya Bakanlıkça yetkilendirilmiş harici iş sağlığı ve güvenliği hizmeti sunan birimlerden hizmet olarak yerine getirebilmektedir.

Orta ve büyük ölçekli işletmelerde iş sağlığı ve güvenliği profesyonellerinin işletme bünyesinde çalışıyor olması, kurumsal iş sağlığı ve güvenliği yönetiminin yerleşmesine katkı sağlamaktadır. Dış kaynak kullanımı yoluyla harici iş sağlığı ve güvenliği hizmeti sunan birimlerden hizmet alınması özellikle küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin (KOBİ) iş sağlığı ve güvenliği yükümlülüklerini yerine getirmelerine destek olmaktadır. Özellikle küçük ve az tehlikeli işletmelerde de işverenlerin iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini üstlenebilmesi hizmete erişimi kolaylaştırmakta ve işverenlerin iş sağlığı ve güvenliği süreçlerine katılımını arttırmaktadır.

Bu modeller, farklı işletme büyüklüğü ve tehlike sınıfına göre esneklik sağlayarak iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin kapsayıcı, sürdürülebilir ve erişilebilir şekilde sunulmasını mümkün kılmıştır. Bununla birlikte, sistemin etkinliğinin artırılması için hizmet kalitesi, izleme-değerlendirme mekanizmaları ve harici iş sağlığı ve güvenliği hizmeti sunan birimlerin performans yönetimine yönelik iyileştirme çalışmalarının sürdürülmesi gerekmektedir.

Bir E-Devlet uygulaması olan İş Sağlığı ve Güvenliği Kayıt, Takip ve İzleme Programı (İSG-KATİP), Bakanlığımızca 6331 sayılı Kanun kapsamında yetkilendirilmesi gereken kuruluşlar (eğitim kurumları, ortak sağlık ve güvenlik birimleri, ekipman muayene kuruluşları ve iş

hijyeni ölçüm, test ve analiz laboratuvarları) ve kişilerin (iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi, diğer sağlık personeli ve periyodik kontrol yapmaya yetkili kişileri) mevzuata uygun şekilde, yetkilendirme, belgelendirme, eğitim ve sınav işlemleri ile bunlar arasında yapılan sözleşmelerin kayıt altına alınma iş ve işlemlerinin gerçekleştirilmesi amacıyla kullanılmaktadır. İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinde görev alan kişi ve kurumlara ilişkin sayısal veriler Kanunun yayımlandığı günden bugüne değişimleriyle birlikte Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. İş Sağlığı ve Güvenliği Kişi ve Kurum İstatistikleri

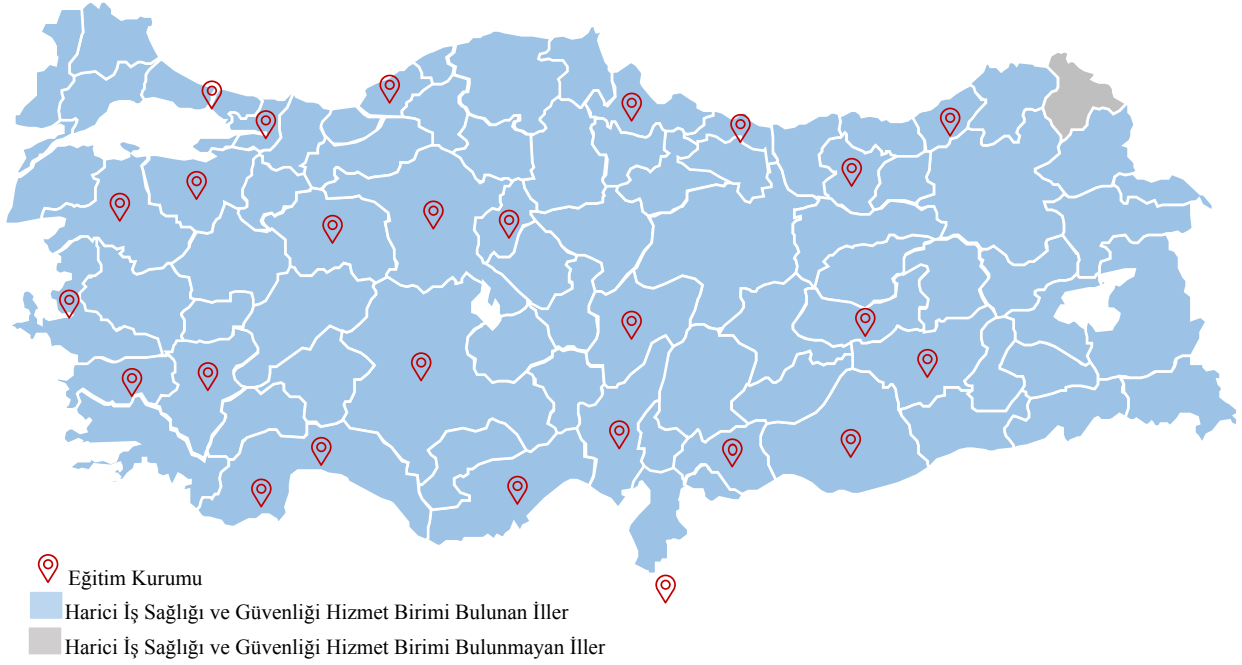
İş Sağlığı ve Güvenliği Kişi ve Kurumlar	2013*	Ekim 2025*	% (değişim)
Harici İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmet Birimleri**	1.048	2.712	158,8
İş Sağlığı ve Güvenliği Profesyoneli Eğitim Kurumu	238	59	-75,2
İş Hijyeni Ölçüm, Test ve Analizi Laboratuvarı	-	130	
Toplam İş Güvenliği Uzmanı	29.193	153.783	426,7
A İş Güvenliği Uzmanı	960	31.039	3.133,2
B İş Güvenliği Uzmanı	616	28.433	4.515,7
C Sınıfı İş Güvenliği Uzmanı	27.617	94.311	241,5
İşyeri Hekimi Sayısı	17.375	53.872	210,1
Diğer Sağlık Personeli	-**	27.295	
Eğitici Belgesi	3.605	5.770	60,1
E-Sertifika (İşveren/İşveren Vekili)	-**	256.448	
Periyodik Kontrol Yetkilisi	-	18.177	
Akredite Muayene Kuruluşu Sayısı	-	174	
KKD Onaylanmış Kuruluş Sayısı	2	7	
ILO Pnömonyoz Radyografi Okuyucusu	40	1.137	2742,5
Asbest Söküm Uzmanı	-**	848	

*03.11.2025 tarihli İSG-KATİP ve İSGGM verileri kullanılmıştır (2013-2024).

**OSGB, ÇASMER toplam sayısı ifade edilmektedir.

İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini dış kaynak olarak işletmelere sunabilen, 2009 yılında 4857 sayılı Kanun’a dayalı yayımlanan mülga “İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimleri ile Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimleri Hakkında Yönetmelik” ile yetkilendirme süreçleri başlayan ve 6331 sayılı Kanun sonrası “İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği” ne dayalı yetkilendirilmeye devam eden ortak sağlık ve güvenlik birimi ve çalışan sağlığı merkezlerinin toplam sayısı Ekim 2025 tarihi itibarıyla 2.711’dir. Ardahan hariç 80 ilde ortak sağlık ve güvenlik birimi ve çalışan sağlığı merkezi bulunmaktadır. Ortak sağlık ve güvenlik birimleri ve

çalışan sağlığı merkezleri kendi buldukları illerde ve komşu illerde bulunan işyerlerine hizmet sunabilmektedir ve Şekil 3.' de görölen haritadan tüm illerde işyerlerinin kapsandığı görölmektedir.

Şekil 3. Yetkilendirilmiş Ortak Sağlık Güvenlik Birimi, Çalışan Sağlığı Merkezi ve Eğitim Kurumu Dağılım Haritası

İş sağlığı ve güvenliği profesyonellerinin eğitimi, sınav ve belgelendirilmelerine ilişkin 2009 yılında 4857 sayılı Kanun'a dayalı yayımlanan mülga "İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimleri ile Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimleri Hakkında Yönetmelik" ile başlamış olan süreç, 6331 sayılı Kanun sonrası "İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimi Hakkında Yönetmelik" ve "İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimi Hakkında Yönetmelik" ile düzenlenmiştir. Ülkemizde Şekil 3' de görölen 28 ilde yetkilendirilmiş 59 eğitim kurumu bulunmaktadır. 2009 yılından itibaren yetkilendirilen eğitim kurumları Kanun'un yayımlanması ile oluşan iş sağlığı ve güvenliği profesyoneli ihtiyacı ile artış göstermiş, ihtiyacın karşılanmasıyla oluşan piyasa dengesi sonucu Ekim 2025 tarihi itibariyle 59'a düşmüştür. Mevcut sistemde, eğitim uygulamalarının yetersizliği, ölçme ve değerlendirme sisteminin mesleki yetkinlik ihtiyacını tam olarak yansıtamaması ve belgelendirme süreçlerindeki karmaşıklık önemli sorun alanları olarak öne çıkmaktadır. Bu durum sahada görev yapan iş sağlığı ve güvenliği profesyonellerinin yetkinlik düzeylerinde farklılıklar oluşmasına yol açmaktadır.

Kanuna göre işletme düzeyinde gerçekleştirilen risk değerlendirmeleri çalışmaları kapsamında fiziksel, kimyasal ve biyolojik tehlike kaynaklarının varlığı, niteliği ve niceliği ortam ve kişisel maruziyet ölçüm, test ve analiziyle tespit edilmelidir. Bu ölçümleri gerçekleştirebilecek laboratuvarlar “İş Hijyeni Ölçüm, Test ve Analizleri Hakkında Yönetmelik” kapsamında 2014 yılından itibaren Bakanlıkça yetkilendirilmektedir. Ülkemizde yetkili laboratuvar sayısı Tablo 1.’ de görülmektedir.

6331 sayılı Kanun’a uyumu kolaylaştırıcı uygulamalardan biri, işveren/işveren vekillerinin düzenlenen eğitim ve sınav sonucunda kendi işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini üstlenebilmesine ilişkin Eylül 2014 tarihli düzenleme olmuştur. 50’den az çalışanı bulunan ve az tehlikeli sınıfta bulunan işyerlerinin işveren/işveren vekilleri eğitim ve sınav sonucunda edindikleri e-sertifika ile işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği hizmeti sunabilmektedir. İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri kapsamında sağlık hizmetlerini kamu sağlık hizmeti sunucularından edinebilmektedirler. E-sertifika sahibi işveren/işveren vekili sayısı Ekim 2025 tarihi itibarıyla 256.448’e ulaşmıştır.

İş sağlığı ve güvenliği sisteminde belli rollere sahip ve Bakanlıkça belgelendirilen diğer profesyoneller şunlardır:

Bazı toz ve zararlı maddelerin solunmasına bağlı oluşan akciğer hastalığı olan pnömokonyoz tanılarını arttırabilmek amacıyla hekimlere yönelik ILO Uluslararası Pnömokonyoz Radyografileri Sınıflandırması Okuyucu Eğitimi Bakanlıkça düzenlenmektedir. Ülkemizdeki okuyucu sayısı Tablo 1’ de gösterilmiştir.

Asbest söküm, yıkım, tamir, bakım, uzaklaştırma çalışmalarında asbest tozuna maruziyetin önlenmesi amacıyla 2013 yılında yayımlanan “Asbestle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik” kapsamında tanımlanan asbest söküm uzmanlarına yönelik eğitim ve belgelendirme süreçleri Bakanlıkça gerçekleştirilmektedir. Ülkemizdeki asbest söküm uzmanı sayısı Tablo 1’ de görülmektedir.

İş ekipmanları kaynaklı kazaların önlenmesi amacıyla 2013 yılında yayımlanan “İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği” kapsamında periyodik kontrol yetkililerinin eğitim ve belgelendirme süreçleri Bakanlıkça gerçekleştirilmektedir. Ülkemizdeki periyodik kontrol yetkilisi sayısı Tablo 1’ de görülmektedir.

Yasal düzenlemelerle zorunlu hale gelen iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının özellikle küçük işletmelerde hayata geçirilebilmesi, bu işletmelerde iş kazası ve meslek hastalıklarının önlenmesi amacıyla teşvik ve destek mekanizmalarının oluşturulması önemlidir. Kanun sonrası dönemde ülkemizde iş sağlığı ve güvenliği alanında iki destek ve teşvik uygulaması hayata geçirilmiştir.

10'dan az çalışanı bulunan, tehlikeli ve çok tehlikeli işyerlerinin iş sağlığı ve güvenliği hizmetleri, 2014 yılında yürürlüğe giren "İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetlerinin Desteklenmesi Hakkında Yönetmelik" ile belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde desteklenmektedir. Bu düzenleme ile mikro ölçekli işletmelerin iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerine erişimi kolaylaştırılmış; iş sağlığı ve güvenliği alanında kapsayıcılık ve eşitlik ilkeleri güçlendirilmiştir. Destekten yararlanan işyeri sayısı ve destek tutarları Tablo 2.'de görülmektedir.

Tablo 2. Destekten yararlanan işyeri sayısı ve destek tutarı

Yıl	Destekten Yararlanan İşyeri Sayısı	Tutar
2019	2.948	4.341.683
2020	2.635	3.747.303
2021	2.651	4.963.948
2022	3.137	8.496.673
2023	2.498	9.898.650
2024	2.829	23.430.606
2025	2.466	19.382.789

Kaynak: Sosyal güvenlik Kurumu (SGK)

2019 yılında yürürlüğe giren ve "Çok Tehlikeli Sınıfta Yer Alan ve Ondan Fazla Çalışanı Bulunan İşyerlerinde İşsizlik Sigortası Primi İşveren Payı Teşvikinden Yararlanılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ" kapsamında usul ve esasları belirlenen kazasızlık teşviki uygulaması, iş sağlığı ve güvenliği alanında önleyiciliğin özendirilmesi yönünde atılmış önemli bir adımdır. Bu düzenleme ile 10'dan fazla çalışanı bulunan çok tehlikeli sınıftaki işyerlerinde, üç yıl boyunca ölümlü veya sürekli iş göremezlikle sonuçlanan iş kazası meydana gelmemesi durumunda, işverenlerin işsizlik sigortası prim oranı % 2' den % 1' e düşürülmüştür. 2023 yılı aralık ayı itibariyle teşvik uygulamasından 2.673 işyeri faydalanmaktadır. Tablo 3. 'de 2019 yılından 2024 yılına teşvikten faydalanan işyeri sayıları ve teşvik tutarları yer almaktadır.

Tablo 3. Teşvikten yararlanan işyeri sayısı ve teşvik tutarları

	Teşvikten Yararlanan İşyeri Sayısı	Tutar
2019	193.347	409.702.892
2020	168.950	389.852.397
2021	151.130	419.594.366
2022	128.920	662.122.316
2023	121.894	1.259.346.625
2024	34.195	1.803.281.231

Kaynak: Sosyal güvenlik Kurumu (SGK)

Bu uygulama, hem iş kazalarının azaltılmasında finansal teşvikin rolünü pekiştirmiş hem de işverenler nezdinde “kazasız çalışma kültürünün” değerini artırmıştır.

Özellikle küçük işletmelerin iş sağlığı ve güvenliği yükümlülüklerini yerine getirebilmesi için mali ve idari kolaylıkların sağlanması, iş kazaları ve meslek hastalıklarının azaltılmasına katkı sunan etkili araçlar olarak değerlendirilmektedir. Gelecek dönemde, teşvik ve desteklerin etki analizlerinin yapılarak performans dayalı yeni modellerin geliştirilmesiyle, iş sağlığı ve güvenliği alanında etkinlik ve sürdürülebilirliğin daha da güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

2002 yılından bu yana, iş sağlığı ve güvenliği alanında sektörel ve risk odaklı saha araştırmaları, rehberlik, bilgilendirme ve farkındalık oluşturma faaliyetlerini içeren 12 uluslararası kaynaklı ve 78 ulusal kaynaklı proje hayata geçirilmiştir. Bu projeler, ülkemizin iş sağlığı ve güvenliği kapasitesinin güçlendirilmesinde, bilgi temelli politika üretiminin geliştirilmesinde ve uygulama süreçlerinin iyileştirilmesinde önemli bir rol oynamıştır.

Bakanlığımız koordinasyonunda yürütülen bu projelerle farklı sektör ve risk gruplarına özgü tehlikeler daha yakından analiz edilmiş; ülkemizin iş sağlığı ve güvenliği alanındaki deneyimi zenginleştirilerek kurumsal işbirliği, sosyal diyalog ve bilgi paylaşımı kültürünün güçlenmesine katkı sağlanmıştır.

Bu yönüyle proje bazlı çalışmalar, iş sağlığı ve güvenliği sisteminin sürekli gelişimini destekleyen kanıta dayalı politika üretimi, kurumsal öğrenme ve etkin yönetim mekanizmalarının temel unsurlarından biri haline gelmiştir. Önümüzdeki dönemde, ulusal ve uluslararası iş birlikleriyle desteklenen yeni proje girişimlerinin artırılması, ülkemizin iş sağlığı ve güvenliği alanındaki bilgi birikimini derinleştirecek ve sistemin sürdürülebilirliğini güçlendirecektir.

İş sağlığı ve güvenliği kültürünün toplum genelinde yerleşmesi, yalnızca yasal düzenlemelerle değil; farkındalık, bilgilendirme ve toplumsal katılım temelli çalışmalarla mümkün olmaktadır.

Bu doğrultuda ülkemizde 1987 yılından bu yana, her yıl 4–10 Mayıs tarihleri arasında İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası etkinlikleri düzenlenmektedir. Hafta kapsamında kamu kurumları, işverenler, çalışan temsilcileri, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla gerçekleştirilen etkinlikler, iş sağlığı ve güvenliği konusunun geniş bir kesim tarafından sahiplenilmesine katkı sağlamaktadır.

Ayrıca, 2001 yılından itibaren her iki yılda bir düzenlenen Uluslararası İş Sağlığı ve Güvenliği Konferansı, Türkiye'nin bu alandaki bilgi paylaşımı, deneyim aktarımı ve uluslararası iş birliği kapasitesini güçlendiren en önemli platformlardan biridir. Konferanslar aracılığıyla ulusal ve uluslararası uzmanlar bir araya gelmekte, iyi uygulama örnekleri paylaşmakta ve yeni yaklaşımlar politika geliştirme süreçlerine yansıtılmaktadır.

Bu tür etkinlikler, iş sağlığı ve güvenliği konusunun yalnızca işyerlerinde değil, toplumun tüm kesimlerinde bir değer olarak benimsenmesini sağlayan önemli araçlardır. Bilgilendirme, iletişim ve farkındalık çalışmaları, güvenlik kültürünün kalıcı hale gelmesinde, davranışsal dönüşümün desteklenmesinde ve iş kazaları ile meslek hastalıklarının önlenmesinde kritik bir rol oynamaktadır.

Önümüzdeki dönemde de bu tür etkinliklerin etki alanını genişleterek, İSG kültürünün yaygınlaştırılmasına yönelik katılımcı, sürekli ve toplumun her kesimini kapsayan iletişim stratejilerinin uygulanması hedeflenmektedir.

Güvenlik kültürünün kalıcı hale gelmesi, bireylerde güvenli davranış bilincinin erken yaşlarda kazandırılmasıyla mümkündür. Okul çağındaki çocukların güvenlik, risk farkındalığı ve sorumluluk bilinci konularında eğitilmesi, gelecekte iş yaşamında ve günlük hayatta güvenli davranış alışkanlıklarının doğal bir parçası haline gelmesini sağlamaktadır. Bu yaklaşımla temel eğitim, orta öğretim ve üniversite eğitim müfredatına iş sağlığı ve güvenliği kazanımları eklenmiştir.

Ülkemizde iş teftiş sistemi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı tarafından yürütülmekte olup, çalışma hayatında iş sağlığı ve güvenliğinde etkin bir denetim mekanizması işlevi görmektedir. İş teftişi, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu "Teftiş, inceleme, araştırma, müfettişin yetki, yükümlülük ve sorumluluğu" başlıklı 24 üncü madde ile 4857 sayılı İş Kanunu 92, 93, 96, 97 ve 107 nci maddeleri başta olmak üzere ilgili mevzuat çerçevesinde hem rehberlik hem de yaptırım odaklı bir yaklaşımla uygulanmaktadır.

İş teftiş sistemi, işyerlerinde mevzuata uyumun sağlanmasının yanı sıra, risk temelli denetim anlayışıyla önleyici ve eğitici bir rol de üstlenmektedir. Son yıllarda programlı teftişlerle, iş kazalarının yoğunlaştığı alanlarda sistematik incelemeler yapılmakta; bu süreçte işverenlere rehberlik, çalışanlara bilgilendirme desteği verilmektedir.

Bununla birlikte, sistemin daha etkin işlemesi için denetim kapasitesinin artırılması, dijital izleme araçlarının kullanımının artırılması, veri temelli planlama süreçlerinin güçlendirilmesi ve teftiş sonuçlarının politika üretiminde daha etkin kullanılmasına yönelik geliştirme alanları bulunmaktadır.

Bu kapsamda, iş teftiş sistemi, önümüzdeki dönemde rehberlik ve yaptırım dengesini koruyan, risk odaklı ve önleyici bir denetim kültürünü daha da güçlendirmeyi; böylece iş sağlığı ve güvenliği alanında sürekli iyileşmeyi destekleyen bütüncül bir gözetim mekanizması haline gelmeyi hedeflemektedir.

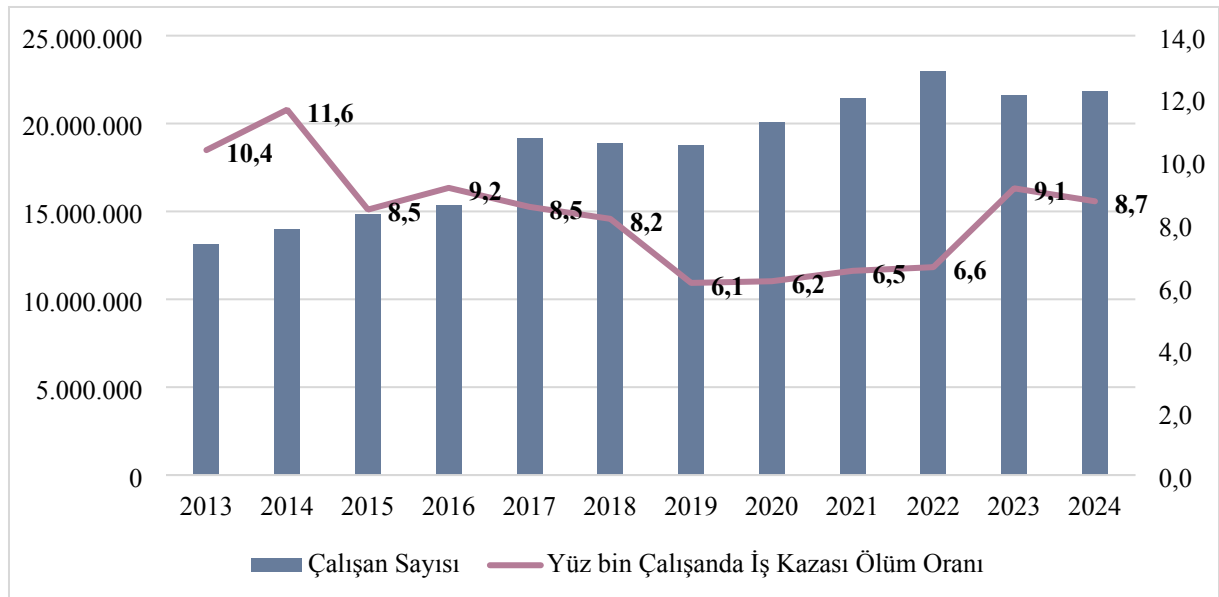
İş sağlığı ve güvenliği sisteminde mevcut yapı ve uygulamaların etkililiği temel iş sağlığı ve güvenliği göstergeleri ile ölçülebilmektedir. Ülkemizde iş kazası ve meslek hastalıklarına ilişkin veriler SGK tarafından toplanmakta ve yayımlanmaktadır. İSGGM tarafından SGK veri ve istatistiklerine dayalı politika geliştirme ve önleyici faaliyetlere yol gösterici derleme çalışmaları yapılmaktadır. Ayrıca İSG-KATİP üzerinden yapılan işlemlere ilişkin istatistikler yayımlanmaktadır.

SGK tarafından 2013 yılına kadar sigortacılık anlamında yıl içinde ödenek alan ve dosyası kapanan iş kazaları yayımlanırken, 2013 yılından itibaren bildirim yapılan tüm kazalar yayımlanmaya başlanmıştır. Ayrıca 2017 yılına kadar sadece 4/a' lı sigortalıların iş kazası ve meslek hastalığı verileri yayımlanırken 2017 yılından itibaren 4/b' li sigortalılara ait veriler de yayımlanmaya başlanmıştır. 4/c' li yani kamu çalışanlarına ait iş kazası verileri ise yayımlanmamaktadır. Kanunun yürürlüğe girdiği 2023 yılından günümüze iş kazalarına ilişkin istatistikler aşağıda yer almaktadır.

2013 yılı SGK istatistiklerine göre Türkiye'de 1.611.292 işyeri faaliyet göstermiş ve bu işyerlerinde 13.136.339 çalışan istihdam edilmiştir. 2024 yılı SGK istatistiklerine göre Türkiye'de 2.241.896 işyeri faaliyet göstermiş ve bu işyerlerinde 21.840.270 çalışan istihdam edilmiştir. 2024 yılında 2013 yılına göre işyeri sayısında %39,1 artış çalışan sayısında ise %66,2 artış meydana gelmiştir.

Ayrıca 2013 yılı itibariyle 191.389 iş kazası meydana gelmiş ve iş kazası sıklık hızı 5,88 olarak hesaplanmıştır. İş kazalarının 1.360'ı ölümlle sonuçlanmıştır ve yüz bin çalışanda iş kazası ölüm oranı 10,4'tür. 2024 yılı itibariyle 733.956 iş kazası meydana gelmiş ve iş kazası sıklık hızı 12,76 olarak hesaplanmıştır. İş kazalarının 1.905'i ölümlle sonuçlanmıştır ve yüz bin çalışanda iş kazası ölüm oranı 8,7'dir. 2024 yılında 2013 yılına göre yüz bin çalışanda iş kazası ölüm oranında %16,3 düşüş yaşanmıştır. 2013'ten 2024 yılına iş kazası sayısında artış gözlenmektedir. Fakat bu artışın temel sebebi 2013 yılından itibaren iş kazası bildirim formunun elektronik ortamda alınmaya başlanması ile iş kazası geçiren ve bildirimi yapılan tüm sigortalı sayılarına ait verilerin yayımlanmaya başlanmasıdır. Dolayısıyla iş kazası sıklık hızında da aynı şekilde artış gözlenmektedir.

Aşağıdaki grafikte 2013-2024 yılları arasında yüz bin çalışanda iş kazası ölüm oranının çalışan sayısına göre değişimine yer verilmiştir.

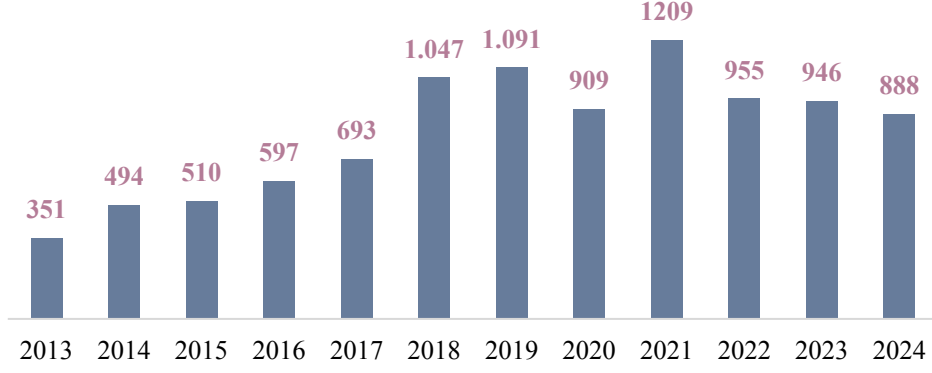

Kaynak: SGK İstatistik Yıllıkları (2013-2024)

Grafik 1. Yıllar Bazında Çalışan Sayısı - Yüz bin Çalışanda İş Kazası Ölüm Oranı Değişimi (2013-2024)

2013 yılında 351 meslek hastalığı ve 2024 yılında ise 888 meslek hastalığı tespit edilmiştir. 2013 yılında meslek hastalığı sebebiyle ölüm tespit edilmemiştir. 2024 yılında ise meslek hastalığı sebebiyle ölüm sayısı 3'tür. 2013 yılına göre 2024 yılında meslek hastalığı sayısında %153 artış izlenmiştir. Harrington J. M. yaklaşımına göre bir ülkenin iş sağlığı alanındaki gelişmişlik düzeyiyle bağlantılı olarak saptanması gereken meslek hastalığı sayısı binde 4-12 arasında olmalıdır. Bu yaklaşım baz alındığında 2024 yılındaki 21.840.270 çalışan sayısına

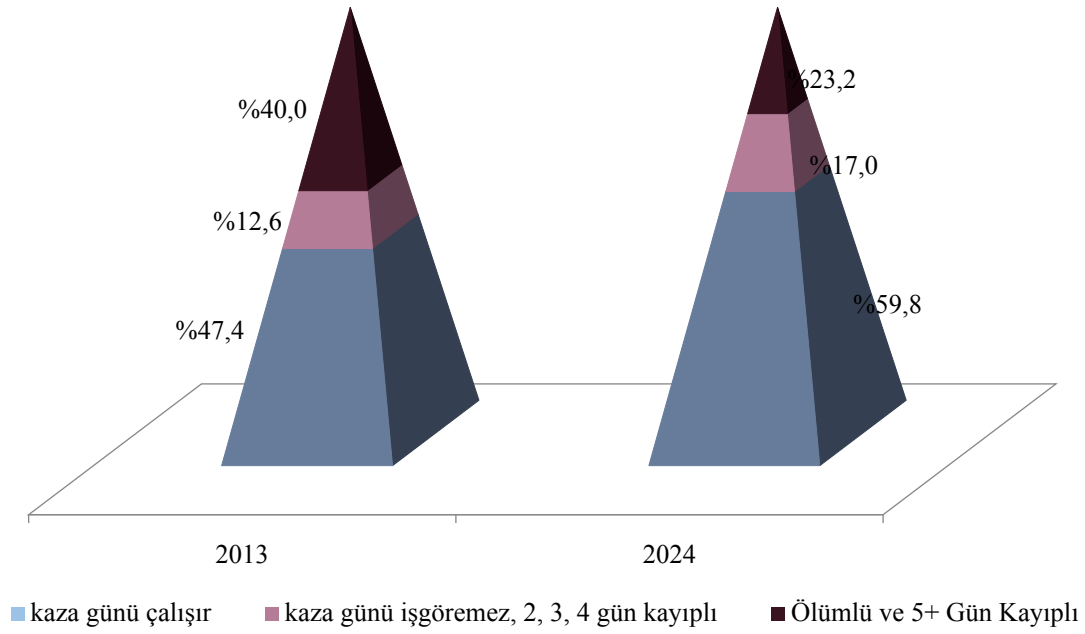
göre yaklaşık 87.361-262.083 arasında yeni meslek hastalığı vakasının ortaya çıkması beklenmektedir. Grafik 2.' de 2013-2024 yılları arasında meslek hastalığı sayılarına yer verilmiştir.

Kaynak: SGK İstatistik Yıllıkları (2013-2024)

Grafik 2. Yıllar Bazında Meslek Hastalığı Sayısı Değişimi (2013-2024)

2013 yılından itibaren, SGK tarafından iş kazası geçiren çalışanların kaza sonucunda iş göremezlik sürelerine (gün) göre detaylı veriler yayımlanmaya başlanmıştır. Buna göre iş kazaları; kaza günü çalışır, kaza günü iş göremez, 2-3-4 ve 5+ gün kayıplı olarak tasnif edilerek verilmektedir. 2013 ve 2024 yıllarında toplam iş kazası geçiren sigortalılar içinde bu tasnife göre ayrımı yapılmış iş kazalarının oranları aşağıdaki Grafik 3.' de gösterilmektedir.

Kaynak: SGK, SGK İstatistik Yıllıkları (2013-2024)

Grafik 3. İş Göremezlik Sürelerine Göre İş Kazalarının Dağılımı

2013 yılında tüm kazalar içinde kaza günü çalışır sigortalıların oranı %47,4 iken bu oran 2024 yılında %26,1 artış ile %59,8 olmuştur. En az 1 gün ile 4 gün iş göremezlikle sonuçlanan iş kazalarının oranı 2013 yılına göre 2024 yılında %34,9 artış göstermektedir. Ölümle sonuçlanan iş kazası ve 5+ gün kayıplı iş kazası geçirenlerin oranı ise aynı yıllar için %42 düşüş göstermektedir.

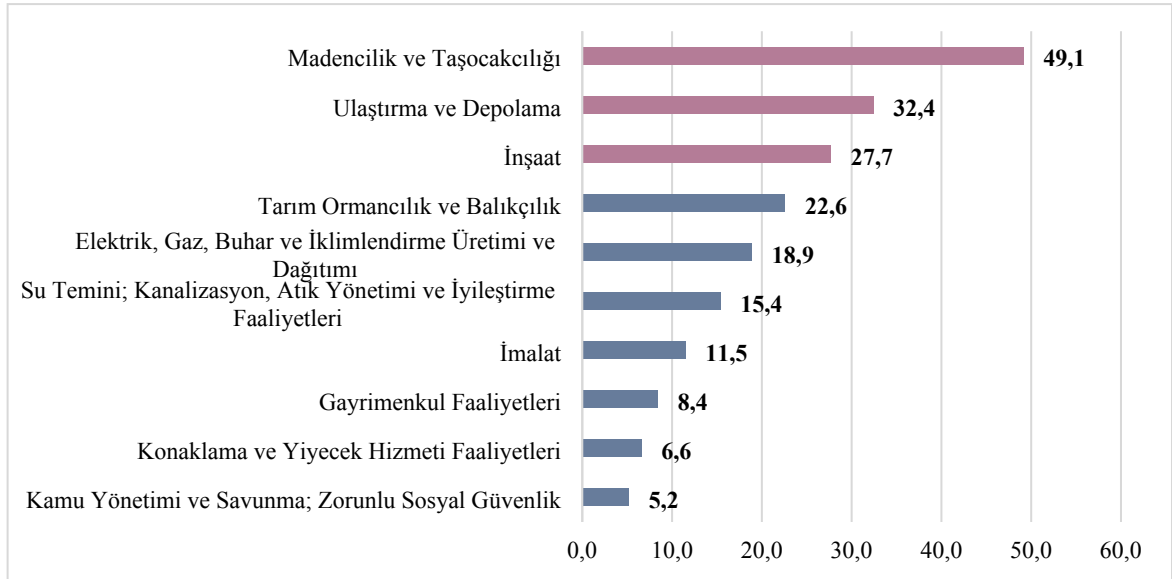
İş kazaları sonucunda yaşanan iş göremezlik süresinin 5 günden az olduğu kazalarda artış gözlemlenmesinin nedeni bildirim sisteminde yapılan iyileştirmeler olarak değerlendirilmektedir. Uluslararası düzeyde EUROSTAT (Statistical Office of the European Union – Avrupa Birliği İstatistik Ofisi) ve ESAW (European Statistics on Accidents at Work – Avrupa İş Kazası İstatistikleri) metodolojisine göre 4 ve 4’den fazla gün kayıplı iş kazaları istatistiklere dahil edilmektedir.

2024 yılında iş kazaları en fazla 25-34 yaş grubunda (% 28,7) yaşanmıştır. İş kazaları ve meslek hastalıkları incelendiğinde, her dört çalışandan birinin kadın olduğu görülmektedir. İş kazaları ve meslek hastalıkları sonucu kaybedilen iş günü sayısı ise 4.778.008’dir.

Yaşanan iş kazalarının sektör dağılımı incelendiğinde 2024 yılında en fazla iş kazası yaşanan ilk 3 sektör sırasıyla; % 43,5 ile imalat sektörü (319.105 iş kazası), % 11,8 ile inşaat sektörü (86.741 iş kazası) ve % 10,6 ile konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörü (78.158 iş kazası) dır. Meslek hastalıklarında; imalat, toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı ve ulaştırma ve depolama sektörleri ilk üç sırada yer almaktadır.

Ölümlle sonuçlanan iş kazaları incelendiğinde, kazaların %28,9'unun inşaat sektöründe meydana geldiği ve bu sektörde 552 kişinin hayatını kaybettiği görülmektedir. Ayrıca, ölümlle sonuçlanan kazaların %25'i imalat sektöründe gerçekleşmiş olup 479 kişi yaşamını yitirmiştir. Ulaştırma ve depolama sektöründe ise kazaların % 18,6' sı meydana gelmiş ve 386 kişi hayatını kaybetmiştir.

Yüz binde iş kazası ölüm oranlarına göre madencilik ve taş ocakçılığı (49,1), ulaştırma ve depolama (32,4) ve inşaat (27,7) sektörleri ilk üçte yer almaktadır. Grafik 4.' de yüz binde iş kazası ölüm oranlarına göre öne çıkan ilk 10 sektör görülmektedir.

Kaynak: SGK, SGK İstatistik Yıllıkları-2024

Grafik 4. Yüz Bin Çalışanda İş Kazası Ölüm Oranlarına Göre İlk 10 Sektör (2024)

Tablo 4. İş kazaları ile ölümlle sonuçlanan iş kazalarının kaza sebeplerine göre dağılımı

Olayı Normal Seyrinden Saptıran ve Kazaya Sebebiyet Veren Olay	İş Kazası Sayısı	Ölümlle Sonuçlanan İş Kazası Sayısı
Bu sınıflandırmada listelenmemiş başka Sapma	91.675	820
Kayma veya tökezleme – düşme, kişilerin düşmesi	131.681	329
Bir makinenin, taşıma aracının veya işleme ekipmanının, elle kullanılan alet, nesne, hayvanın denetimden çıkması (tam veya kısmi)	115.026	278
Maddi Aracın kırılma, patlama, ayrılma, kayma, düşme, çökmesi	88.637	227
Elektrik sorunları, patlama, yangın nedeniyle sapma	8.348	127
Fiziki baskı olmadan beden hareketi (genellikle dış bir yaralanmaya yol açan)	202.984	49
Taşma, devrilme, sızma, buharlaşma, emisyon sapması	46.437	32
Şok, korku, vahşet, saldırganlık, tehdit, bulunma	9.693	21
Fiziki baskıyla veya fiziki baskı altında beden hareketi (genellikle dış bir yaralanmaya yol açan)	39.475	22
Toplam	733.956	1.905

Kaynak: SGK, SGK İstatistik Yıllıkları-2024

Kaza sebeplerine göre iş kazaları incelendiğinde kişinin alt yüzeye düşmesi ve ekipman kaynaklı kazalar ön plana çıkmaktadır. ESAW metodolojisine göre 99 kodlu “Bu sınıflandırmada listelenmemiş başka sapma” kategorisinde yer alan ölümlle sonuçlanan iş kazaları tüm iş kazalarının %43’ ünü oluşturmaktadır.

2024 yılı SGK istatistiklerine göre Türkiye’deki işyerlerinin % 99,7’si 1-249 işçi istihdam eden KOBİ oluşmakta, çalışanların % 78,6’sı bu işyerlerinde istihdam edilmektedir. İş kazalarının ise % 52,8’i KOBİ’lerde meydana gelmektedir.

Tablo 5. İşyeri büyüklüğüne göre işyeri sayısı, çalışan sayısı ve iş kazası verileri

Çalışan Sayısı	KOBİ’lerin İşyeri Sayısı İçindeki Oranı (%)	KOBİ’lerin Çalışan Sayısı İçindeki Oranı(%)	KOBİ’lerin İş Kazaları İçindeki Oranı (%)
1-9	1.966.768 (%88,7)	5.056.579 (%30,4)	42.331(%5,8)
10-49	233.242 (%10,4)	4.447.792 (%26,7)	124.468(%17)
50-249	35.960 (%1,6)	3.538.825(%21,3)	220.415(%30)
KOBİ TOPLAM	2.235.990(%99,7)	13.043.196(%78,6)	387.214(%52,8)
GENEL TOPLAM	2.241.896	16.602.868	733.646

Kaynak: SGK, SGK İstatistik Yıllıkları (2024)

4a' lı sigortalılarda iş kazaları açısından zorunlu sigortalılar dışında, işyeri büyüklüğü kırımı yayınlanmadığından bu tablo sadece zorunlu sigortalılar üzerinden verilmiştir.

Mevcut durum değerlendirmesi göstermektedir ki, Türkiye'de iş sağlığı ve güvenliği sistemi son yıllarda önemli ilerlemeler kaydetmiş olmakla birlikte hâlen bazı yapısal ve uygulamaya dönük zorluklarla karşı karşıyadır. İş kazaları ve meslek hastalıklarının sayısı, yıllar içinde azalma eğilimi göstermesine rağmen, uluslararası standartlarla kıyaslandığında hedeflenen seviyelere tam olarak ulaşamamıştır. Özellikle küçük ölçekli işletmelerde, kayıt dışı istihdamın yoğun olduğu sektörlerde ve çok tehlikeli işyerlerinde uygulama kapasitesi sınırlı kalmaktadır.

İş sağlığı ve güvenliği politikaları son yıllarda ulusal kalkınma planları ve sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle bütünleştirilmiş olsa da, kurumlar arası eşgüdüm, veriye dayalı karar alma ve uzun vadeli politika sürekliliği konularında güçlendirme ihtiyacı devam etmektedir. İş sağlığı ve güvenliğinin, sosyal politika ve ekonomik planlama süreçlerine entegrasyonu büyük ölçüde gelişmiş, ancak karar alma süreçlerinde daha güçlü temsil gerekmektedir.

Türkiye ekonomisinde KOBİ'lerin toplam istihdam içindeki yüksek payı (%75'in üzerinde), iş sağlığı ve güvenliği hizmetleri erişimde önemli bir farklılık yaratmaktadır. Mikro ve küçük işletmelerin sınırlı mali kapasitesi, iş sağlığı ve güvenliği yatırımlarını ertelemelerine veya asgari düzeyde uygulamalarla sınırlı kalmalarına neden olmaktadır. Ayrıca, kayıt dışı istihdamın belli sektörlerde yüksek olması, iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin uygulanabilirliğini azaltan temel ekonomik kısıtlardan biridir.

Çalışan profiline genç, dinamik ancak düşük güvenlik kültürüne sahip olması; göçmen işgücünün artışı ve hizmet sektörünün hızla büyümesi, davranışsal risk yönetimini daha karmaşık hale getirmektedir. Toplum genelinde güvenlik kültürünün yerleşmesi yönünde ilerleme kaydedilmiş olsa da, farkındalık düzeyindeki eşitsizlikler hâlen önemli bir zorluktur.

Dijitalleşme, yapay zekâ ve izleme sistemleri, iş sağlığı ve güvenliğinde yeni fırsatlar sunarken, teknolojik kapasite farklılıkları ve veri bütünlüğü eksiklikleri bu fırsatların tam olarak değerlendirilememesine neden olmaktadır. Özellikle küçük işletmelerde teknolojik altyapı yetersizliği, risk izleme sistemlerinin kullanımını sınırlamaktadır.

6331 sayılı Kanun ile uluslararası standartlarla uyumlu kapsamlı bir çerçeve oluşturulmuştur. Ancak mevzuatın uygulama düzeyinde yorum farklılıkları olması, ikincil düzenlemelerin güncellenme ihtiyacı ve denetim kapasitesinin sınırlılığı, mevzuatın etkinliğini kısmen

azaltmaktadır. Ayrıca, iş sağlığı ve güvenliği yükümlülüklerinin mikro işletmeler ve kamu açısından yeniden ele alınması gereği sürmektedir.

İklim değişikliği, enerji dönüşümü ve çevre dostu üretim süreçleri, yeni iş sağlığı ve güvenliği risklerini gündeme getirmektedir. Özellikle madencilik, inşaat, tarım ve atık yönetimi sektörlerinde çevresel risklerin artışı ve doğal afetlerin iş sağlığı ve güvenliği üzerindeki etkileri, politika geliştirme süreçlerinde daha fazla dikkate alınması gereken yeni dinamikler olarak öne çıkmaktadır.

Türkiye, bu alanda sahip olduğu güçlü mevzuat altyapısı, kurumsal deneyim, teknik uzmanlık kapasitesi ve uluslararası iş birlikleri ile önemli bir potansiyele sahiptir. Bu potansiyelin etkili biçimde hayata geçirilmesi, iş sağlığı ve güvenliği yönetiminde sorumlu işveren, bilinçli çalışan ve etkin otorite ekseninde bütüncül bir sistem yaklaşımının benimsenmesine bağlıdır.

Sonuç olarak, Türkiye’de iş sağlığı ve güvenliği sistemi, önemli kazanımlar elde etmiş olmakla birlikte, sürdürülebilir ilerleme için güçlendirilmesi gereken alanlar da bulunmaktadır. 2026–2030 Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Politika Belgesi, bu mevcut durumu bütüncül biçimde ele alarak, önleyici yaklaşımın derinleştirilmesini, iş sağlığı ve güvenliği sisteminde kurumsal kapasitenin geliştirilmesini ve güvenli çalışma kültürünün ülke genelinde kalıcı biçimde yerleşmesini hedeflemektedir.

Bu kapsamda, iş sağlığı ve güvenliği kültürünün ülke genelinde içselleştirilmesi, sistemin ana bileşenlerinin geliştirilmesi, çalışma ortamlarının iyileştirilmesi ve kurumsal yapılanmanın güçlendirilmesi olmak üzere dört ana öncelik alanı belirlenmiş; bu alanlar altında politika, hedef ve eylemler bütüncül bir yaklaşımla tanımlanmıştır.

Bu belge, sadece iş kazaları ve meslek hastalıklarını azaltmayı değil, aynı zamanda sağlıklı, güvenli ve insana yakışır bir çalışma yaşamını ülke genelinde kalıcı hale getirmeyi amaçlayan uzun vadeli bir yol haritası niteliği taşımaktadır.

STRATEJİK ÇERÇEVE

Vizyon

Sorumlu işveren, bilinçli çalışan ve etkin otorite ile sağlıklı ve güvenli çalışmayı sağlamaya yönelik gelişmiş ve bütüncül bir iş sağlığı ve güvenliği sistemi

Sorumlu işveren, yasal yükümlülüklerin ötesine geçerek çalışan sağlığı, güvenliği ve refahını kurum politikalarının merkezine alan, etik değerlere ve sürdürülebilir kalkınma ilkelerine dayalı bir yönetim anlayışı benimseyen aktördür. İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarını maliyet unsuru değil, kurumsal başarının ve toplumsal refahın ön koşulu olarak görür. Bu yönüyle, yalnızca işyerinin değil, toplumun genel refahının güçlenmesine katkı sağlayan stratejik bir paydaştır.

Bilinçli çalışan, iş sağlığı ve güvenliği süreçlerinde edilgen bir unsur değil, aktif bir katılımcı olarak rol alan bireydir. Kendi güvenliğinin yanı sıra işyeri güvenliği kültürüne katkı sağlamayı sorumluluğunun parçası olarak görür. Bu anlayış, çalışanların bilgi, farkındalık ve katılım düzeyinin yükseltilmesini kurumsal güvenlik performansının belirleyici unsuru hâline getirir.

Etkin otorite, düzenleyici, denetleyici ve yönlendirici rollerini yalnızca yaptırım aracı olarak değil, rehberlik ve kapasite geliştirme işlevleriyle bütünleştiren kamu otoritesidir. İş sağlığı ve güvenliği sisteminin tüm paydaşları arasında koordinasyonu sağlayarak politika, uygulama ve izleme süreçlerinde süreklilik ve tutarlılığı güvence altına alır. Böylece iş sağlığı ve güvenliği alanında bütüncül, önleyici ve sürdürülebilir bir yönetim modelinin tesis edilmesini destekler.

Bu üçlü, bir araya geldiğinde sistemin vizyoner yapısını tanımlar:

1. Sorumlu işveren, stratejik yönüyle süreci şekillendirir;
2. Bilinçli çalışan, kültürü içselleştirir;
3. Etkin otorite ise sistemin sürekliliğini ve bütüncül işleyişini güvence altına alır.

Bütüncül İş Sağlığı ve Güvenliği Sistemi

Bütüncül iş sağlığı ve güvenliği sistemi, işveren, çalışan ve kamu otoritesinin rollerini birbirini tamamlayan, karşılıklı sorumluluk ve iş birliği esasına dayalı bir yapı içinde ele alan yönetim modelidir. Bu sistemde, sorumlu işverenin etik ve sürdürülebilir yönetim anlayışı, farkındalık düzeyi yüksek çalışanın aktif katılımı ve etkin otoritenin rehberlik ve denetim kapasitesi birbirini destekleyerek, güvenli çalışma kültürünün tüm düzeylerde kurumsallaşmasını sağlar.

Bütüncül yaklaşım, iş sağlığı ve güvenliği alanını yalnızca teknik veya yasal bir zorunluluk değil, kurumsal sürdürülebilirlik, toplumsal refah ve ekonomik verimlilikle doğrudan ilişkili stratejik bir alan olarak konumlandırır. Bu anlayış, tüm paydaşların ortak sorumluluk bilinciyle hareket ettiği, önleyici, katılımcı ve sürekli gelişen bir iş sağlığı ve güvenliği ekosisteminin oluşturulmasını hedefler.

Bütüncül iş sağlığı ve güvenliği sistemi, işveren, çalışan ve otorite arasındaki etkileşimi sorumluluk, katılım ve yönetim ilkeleri temelinde birleştiren; sürdürülebilir, önleyici ve katılımcı bir güvenlik kültürünün kurumsallaşmasını amaçlayan yapıdır.

Değerler

Sadelik

Ulusal iş sağlığı ve güvenliği sistemi ile belirlenen politikalar çerçevesinde gerçekleştirilecek uygulamalarda karmaşıklıktan kaçınılması; süreçlerin anlaşılır, uygulanabilir ve yönetilebilir şekilde tasarlanması esastır.

Netlik

Görev, yetki, sorumluluk ve yükümlülüklerin açık biçimde tanımlandığı, paydaşlar arasında belirsizliğe yer vermeyen bir yönetim anlayışı benimsenir.

Tutarlılık

Öncelik alanları, politikalar, eylemler ile uygulamaların birbirini desteklemesi; stratejik yönelimlerin uygulama düzeyinde bozulmadan sürdürülmesi ve tüm süreçlerde içsel uyumun güvence altına alınması esastır.

Duyarlılık

İnsan, toplum ve çevreye karşı hassasiyet gösteren; tüm paydaşların ihtiyaç ve beklentilerine özenle yanıt veren bir yaklaşım benimsenir.

Etkililik ve Verimlilik

Kaynakların en uygun biçimde kullanılarak, belirlenen hedeflere ölçülebilir ve sürdürülebilir sonuçlarla ulaşılması amaçlanır.

Eşgüdümlülük

İşveren, çalışan, otorite ve diğer paydaşlar arasında sürekli iletişim, koordinasyon ve iş birliğine dayalı bir etkileşim mekanizması kurulur.

Bilimsellik ve Yenilikçilik

Politika ve uygulamaların bilimsel kanıtlara dayandırılması, yeni bilgi, teknoloji ve yöntemlerin sisteme entegre edilmesi esastır.

Çözüm Odaklı ve Bütüncül Yaklaşım

Sorunlara parçalı değil, neden-sonuç ilişkileri temelinde ve tüm paydaşları kapsayan çözümler geliştirilir.

İyi Yönetişim

Şeffaflık, hesap verebilirlik, katılımcılık ve adalet ilkeleri doğrultusunda, tüm süreçlerin açık ve güvenilir biçimde yürütülmesi hedeflenir.

Hedefler

2030 yılında 2024 yılına göre;

1. İş kazalarının % ... azaltılması
2. Yüz bin çalışanda iş kazası ölüm oranında % ... azaltılması
3. Meslek hastalığı ön tanı sayısının % ... artırılması

Öncelik Alanları ve Politikalar

Bu belge, iş sağlığı ve güvenliğini yalnızca yasal bir yükümlülük değil çalışma hayatının tüm paydaşları ile toplumun tüm kesimleri tarafından içselleştirilmiş ortak bir değer ve talep haline getiren bir sistemin inşası temel stratejisine dayanmaktadır. İş sağlığı ve güvenliği sisteminin geliştirilmesi ve değer dönüşümünün hayata geçirilmesi amacıyla aşağıdaki öncelik alanları ve politikalara odaklanılmıştır:

Öncelik Alanı 1. İş Sağlığı ve Güvenliği Kültürünün Ülke Geneline İçselleştirilmesinin Sağlanması

- › **Politika 1.1.** Okul çağındaki öğrencilerin güvenlik kültürlerinin geliştirilmesi
- › **Politika 1.2.** İş sağlığı ve güvenliği konusunun dinamik tutulması

- › **Politika 1.3.** İşverenlerin iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilinç düzeylerinin artırılması
- › **Politika 1.4.** Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilinç düzeylerinin artırılması

Öncelik Alanı 2. İş Sağlığı ve Güvenliği Sisteminde Ana Bileşenlerin Geliştirilmesi

- › **Politika 2.1.** İş sağlığı ve güvenliğinde yasal çerçevenin yeniden yapılandırılması
- › **Politika 2.2.** İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin etkinleştirilmesi
- › **Politika 2.3.** Denetim ve teftiş sisteminin güçlendirilmesi
- › **Politika 2.4.** İş kazası ve meslek hastalıkları istatistik sisteminin iyileştirilmesi

Öncelik Alanı 3. Çalışma Ortamlarının İyileştirilmesi

- › **Politika 3.1.** Teşvik ve destek mekanizmalarının geliştirilmesi
- › **Politika 3.2.** Yüksekten düşme kaynaklı iş kazalarının azaltılması
- › **Politika 3.3.** Çalışan sağlığı ve güvenliği açısından tehlikeli kimyasalların güvenli kullanımının sağlanması ve yaygınlaştırılması
- › **Politika 3.4.** İş ekipmanlarının güvenli kullanımının yaygınlaştırılması
- › **Politika 3.5.** Kişisel koruyucu donanımların standartlara uygunluğu, güvenliği ve güvenli kullanımının sağlanması
- › **Politika 3.6.** Maden sektöründe iş sağlığı ve güvenliğinin iyileştirilmesi
- › **Politika 3.7.** Metal sektöründe iş sağlığı ve güvenliğinin iyileştirilmesi
- › **Politika 3.8.** İSG yönetim sistemi standartlarının uygulanmasının yaygınlaştırılması

Öncelik Alanı 4. İş Sağlığı ve Güvenliği Sisteminde Kurumsal Yapılanmanın Güçlendirilmesi

- › **Politika 4.1.** İş sağlığı ve güvenliği alanında düzenleyici ve denetleyici birimlerin yetki ve sorumluluklarının geliştirilmesi
- › **Politika 4.2.** İş sağlığı ve güvenliği alanındaki kurumsal aktörlerin yetki ve sorumluluklarının geliştirilmesi
- › **Politika 4.3.** İş sağlığı ve güvenliği sisteminde kurumlar arası eşgüdümüne ilişkin işleyişin tanımlanması ve sürekliliğinin sağlanması
- › **Politika 4.4.** Sosyal diyalog mekanizmalarının güçlendirilmesi

ÖNCELİK ALANLARI, POLİTİKALAR VE EYLEMLER

Öncelik Alanı 1. İş Sağlığı ve Güvenliği Kültürünün Ülke Genelinde İçselleştirilmesinin Sağlanması					
<p>Bu öncelik alanı, iş sağlığı ve güvenliği kültürünün toplumun tüm kesimleri tarafından benimsenmesini, bireysel davranışlardan kurumsal yapılara kadar uzanan kapsamlı bir kültür dönüşümünün gerçekleştirilmesini hedeflemektedir.</p> <p>Amaç, güvenli ve sağlıklı çalışmanın toplumsal bir değer haline gelmesi, bireylerin ve kurumların bu konuda ortak bir bilinç, sorumluluk ve tutum geliştirmesidir.</p>					
Politika 1.1. Okul çağındaki öğrencilerin güvenlik kültürlerinin geliştirilmesi					
<p>Bu politika ile güvenli davranış bilincinin erken yaşta kazandırılması ve çocukların yaşamlarının her alanında risk farkındalığı yüksek bireyler olarak yetişmeleri amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda, eğitim süreçlerinde güvenlik kültürünün temellerinin atılması, gelecekte çalışma yaşamında güvenlik kültürünü içselleştirmiş bireylerin yer alması hedeflenmektedir.</p>					
No	Eylem	Sorumlu Kurum ve Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum ve Kuruluş	Süre	Açıklama
1.1.1.	Temel eğitim çağındaki çocukların güvenlik kültürü kazanımlarını arttırmaya yönelik çalışmaların yürütülmesi				
1.1.2.	Orta öğretim çağındaki çocukların güvenlik kültürü kazanımlarını arttırmaya yönelik çalışmaların yürütülmesi				
1.1.3.	Üniversite öğrencilerine yönelik iş sağlığı ve güvenliği farkındalık etkinliklerinin düzenlenmesi				
Politika 1.2. İş sağlığı ve güvenliği konusunun dinamik tutulması					
<p>Bu politika kapsamında, iş sağlığı ve güvenliği konusunun sadece belirli dönemlerde değil, sürekli gündemde tutularak toplum genelinde farkındalığın canlı tutulması amaçlanmaktadır. Güncel gelişmelere ve yeni risk alanlarına duyarlı, etkileşimli bir iletişim yaklaşımı öngörülmektedir.</p>					
No	Eylem	Sorumlu Kurum ve Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum ve Kuruluş	Süre	Açıklama
1.2.1.	Ulusal iş sağlığı ve güvenliği iletişim ve farkındalık analizinin gerçekleştirilmesi				
1.2.2.	Ulusal iş sağlığı ve güvenliği iletişim planının hazırlanması				
1.2.3.	Yıllık iş sağlığı ve güvenliği iletişim ve farkındalık kampanyalarının yürütülmesi				
1.2.4.	İş sağlığı ve güvenliği iletişimi için etki ve performans izleme sistemi kurulması				
1.2.5.	İletişim planının yıllık gözden geçirilmesi ve güncellenmesi				
1.2.6.	Geleneksel iş sağlığı ve güvenliği haftası etkinliklerinin gerçekleştirilmesi				
1.2.7.	Uluslararası iş sağlığı ve güvenliği konferansının gerçekleştirilmesi				

Politika 1.3. İşverenlerin iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilinç düzeylerinin artırılması

Bu politika, işverenlerin önleme ve güvenlik kültürü konusunda farkındalıklarının geliştirilmesini, iş sağlığı ve güvenliği konusundaki yasal yükümlülüklerinin ve işletme düzeyindeki katkılarının daha iyi anlaşılmasını amaçlamaktadır.

Ayrıca, işverenlerin yasal zorunlulukların ötesine geçerek sosyal sorumluluk, sürdürülebilirlik ve etik yönetim anlayışı çerçevesinde iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarını desteklemeleri hedeflenmektedir.

No	Eylem	Sorumlu Kurum ve Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum ve Kuruluş	Süre	Açıklama
1.3.1.	İşverenlerin önleme ve güvenlik kültürü konusunda genel farkındalık düzeylerinin artırılmasına yönelik çalışmaların yürütülmesi				
1.3.2.	İşverenlerin iş sağlığı ve güvenliğindeki yükümlülükleri konusunda bilgilendirilmesi çalışmalarının yürütülmesi				
1.3.3.	İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının üretkenlik, verimlilik ve işletme performansına katkılarını ortaya koyan çalışmaların yürütülmesi ve işverenlerin bu konuda bilgilendirilmesi				

Politika 1.4. Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilinç düzeylerinin artırılması

Bu politika ile çalışanların iş sağlığı ve güvenliği süreçlerine aktif katılımının sağlanması ve güvenli davranışın iş kültürünün bir parçası haline getirilmesi amaçlanmaktadır. Bilgi, eğitim ve katılım yoluyla çalışan farkındalığının kalıcı hale getirilmesi hedeflenmektedir.

No	Eylem	Sorumlu Kurum ve Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum ve Kuruluş	Süre	Açıklama
1.4.1.	Çalışanların güvenlik kültürü konusunda genel farkındalık düzeylerinin artırılmasına yönelik çalışmaların yürütülmesi				
1.4.2.	Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konusunda rolleri ve yasal hakları konusunda bilgilendirilmesi çalışmalarının yürütülmesi				
1.4.3.	Çalışanların güvenli davranış ve doğru çalışma yöntemleri konusunda işyeri düzeyinde bilgilendirilmelerinin sağlanması				

Öncelik Alanı 2. İş Sağlığı ve Güvenliği Sisteminde Ana Bileşenlerin Geliştirilmesi

Bu öncelik alanı, iş sağlığı ve güvenliği sisteminin temel yapı taşları olan mevzuat, iş sağlığı ve güvenliği hizmetleri, denetim ve teftiş, istatistik sistemini sade, anlaşılır ve tutarlı bir şekilde güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu bileşenlerin bütüncül yaklaşımla yeniden yapılandırılmasıyla daha etkin, verimli ve sürdürülebilir bir sistem oluşturulması hedeflenmektedir.

Politika 2.1. İş sağlığı ve güvenliğinde yasal çerçevenin yeniden yapılandırılması

İş sağlığı ve güvenliği koşullarının iyileştirilmesinde risk değerlendirmesi odaklı yaklaşım iş temel olarak görülmüş, uluslararası uyumunda gerekliliği ile ülkemiz mevzuatında da bu yaklaşım benimsenmiştir. Bu yaklaşımı ülkemiz mevzuatına kazandıran 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu önleyiciliği, kapsayıcılığı ve katılımcılığıyla ön plana çıkmaktadır. Risk değerlendirmesinin işverene getirdiği çözüm esnekliğinin ve doğuracağı olumlu sonuçların etkili bir şekilde ortaya çıkarılması için işverenin izleyeceği yollar konusunda makul süreçlerin tanımlanması gerekmektedir. Bu politika ile esneklik ile uygulanabilirlik, çalışma ortamına özgülük ile işverenin yükümlülüklerinin netleştirilmesi arasında bir denge kurulması hedeflenmiştir.

Etkili bir iş sağlığı ve güvenliği yasal çerçevesi hem çalışma ortamına özgü risklerin değerlendirilmesi temeline dayanarak işyerine uyumluluğu arttırırken hem de belli alanlarda açık ve bağlayıcı kurullarla işverenleri yönlendirmelidir.

Bu politika kapsamında çalışma ortamlarında alınacak sağlık ve güvenlik önlemlerine ilişkin alt düzenlemelerin yeniden yapılandırılması öngörülmüştür.

No	Eylem	Sorumlu Kurum ve Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum ve Kuruluş	Süre	Açıklama
2.1.1.	6331 sayılı Kanun ve alt düzenlemelerinin etkinliğinin değerlendirilmesi ve iyileştirilmesi gerekli alanların tespit edilmesi				
2.1.2.	Uluslararası norm ve standartlara uyumun gözden geçirilmesi ve uyumlaştırılması gerekli alanların tespit edilmesi				
2.1.3.	Özel düzenleme gerektiren sektör, risk faktörü ve çalışma alanlarının tespit edilmesi				
2.1.4.	Mevcut yasal çerçeve konusunda tarafların görüş ve önerilerinin alınması				
2.1.5.	Yeniden yapılandırma stratejilerinin belirlenmesi ve uygulama planının oluşturulması				
2.1.6.	Değişiklik yapılacak düzenlemelere ilişkin taslakların hazırlanması				

Politika 2.2. İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin etkinleştirilmesi

6331 sayılı Kanun ile tüm çalışanlar kapsama alınmış, işverenin iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin yükümlülüklerini yerine getirirken izleyebileceği hizmet sunum modelleri tanımlanmıştır. Bu politika kapsamında hizmet sunum modellerinin çeşitlendirilerek etkinliğinin artırılması, kurumsal hizmetlerde kalite ile bireysel hizmetlerde yetkinliğin artırılması, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinden tüm çalışanların faydalanabilmesi amacıyla önlemlerin geliştirilmesi ve uygulanması planlanmıştır.

No	Eylem	Sorumlu Kurum ve Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum ve Kuruluş	Süre	Açıklama
2.2.1.	Mevcut hizmet sunum modellerinin analizi ve hizmet sunum modellerinin geliştirilmesi				
2.2.2.	İş sağlığı ve güvenliği hizmeti sunan birimlerin hizmet sunum kalitesinin artırılması				
2.2.3.	İSG profesyonellerinin yetkinliklerinin artırılması				

2.2.4.	İSG hizmetlerinin sunumunu kolaylaştırıcı araçların geliştirilmesi				
2.2.5.	İSG hizmet alım oranının artırılmasını sağlayıcı önlemlerin geliştirilmesi				

Politika 2.3. Teftiş ve denetim sisteminin güçlendirilmesi

Bu politika kapsamında yetkilendirilmiş kurum denetimlerinin, belgelendirilmiş iş sağlığı ve güvenliği profesyonellerinin denetim prosedürlerinin iş sağlığı ve güvenliği koşullarına etkilerini arttıracak şekilde yeniden düzenlenmesi, yeni bağımsız rehberlik ve denetim mekanizmalarının oluşturulmasıyla kapsamı genişletilmiş ve etkililiği arttırılmış bir denetim ve teftiş sisteminin kurulması amaçlanmaktadır.

No	Eylem	Sorumlu Kurum ve Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum ve Kuruluş	Süre	Açıklama
2.3.1.	İşyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği teftişlerinin geliştirilmesi				
2.3.2.	Yetkilendirilmiş kurum denetimlerinin etkinleştirilmesi için yeni model geliştirilmesi				
2.3.3.	İSG profesyonellerinin denetlenmesi				
2.3.4.	Bağımsız rehberlik/denetim mekanizmalarının geliştirilmesi				

Politika 2.4. İş kazası ve meslek hastalıkları istatistik sisteminin iyileştirilmesi

Bu politika ile iş kazası ve meslek hastalıklarına ilişkin güvenilir ve bütünlük veri toplama, analiz ve raporlama süreçlerinin kanıta dayalı politika geliştirme, izleme ve değerlendirme sürecine temel oluşturabilecek şekilde yeniden düzenlenmesi ve iyileştirilmesi hedeflenmiştir.

No	Eylem	Sorumlu Kurum ve Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum ve Kuruluş	Süre	Açıklama
2.4.1.	İş kazası ve meslek hastalığı veri kayıt sistemlerinin geliştirilmesi				
2.4.2.	İş kazası ve meslek hastalığı bildirimlerinin ilgili kurumlarla işbirliği içerisinde doğrulanması				
2.4.3.	Uluslararası kuruluşlarla mevcut istatistikler paylaşılırken istenilen standartlara uygun verinin paylaşılması				
2.4.4.	Resmî İstatistik Programı'nda yer alan iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin istatistikler ile bu alandaki diğer istatistiklerin düzenlenmesi ve yayınlanması				

Öncelik Alanı 3. Çalışma Ortamlarının İyileştirilmesi

Stratejinin teknik ve uygulamaya yönelik öncelik alanıdır. İşyerlerinde doğrudan riskleri azaltmaya yönelik önlemler sunulmasına, işyerlerinde sağlıklı ve güvenli çalışmanın ve yönetim sistemi yaklaşımıyla sürdürülebilirliğin sağlanmasına odaklanmaktadır. Amaç; güvenli, sağlıklı ve insana yakışır çalışma ortamlarının oluşturulması, meslek hastalıklarının ve iş kazalarının önlenmesi, önleyici yaklaşım ve sürekli iyileştirme anlayışının yerleştirilmesidir.

Politika 3.1. Teşvik ve destek mekanizmalarının geliştirilmesi

İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının yaygınlaştırılabilmesi için finansal, teknik ve eğitimsel destek mekanizmalarının güçlendirilmesi hedeflenmektedir. Bu kapsamda, özellikle KOBİ'lerin iş sağlığı ve güvenliği yatırımlarına erişimini kolaylaştıracak teşvik sistemlerinin geliştirilmesi, iyi uygulama örneklerinin ödüllendirilmesi ve güvenli çalışma kültürünü destekleyen fon modellerinin oluşturulması planlanmaktadır.

No	Eylem	Sorumlu Kurum ve Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum ve Kuruluş	Süre	Açıklama
3.1.1.	Yeni teşvik modellerinin geliştirilmesi				

Politika 3.2. Yüksekten düşme kaynaklı iş kazalarının azaltılması

Yüksekten düşmeler, Türkiye'de ve dünyada ölümlü sonuçlanan iş kazalarının başlıca nedenleri arasında yer almaktadır. Mevzuata uygun ve güvenli toplu koruma ekipmanlarının yaygınlaştırılması, eğitim, denetim ve rehberlik yoluyla işyerlerinde risklerin sistematik bir şekilde azaltılması amaçlanmaktadır.

No	Eylem	Sorumlu Kurum ve Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum ve Kuruluş	Süre	Açıklama
3.2.1.	Mevzuat ve standartlara uygun toplu koruma ekipmanlarının inşaat iş yerlerinde kullanımına ilişkin teknik eğitim ve rehberlik çalışmalarının yürütülmesi				
3.2.2.	Yapı denetim sistemine iş sağlığı ve güvenliğinin entegre edilmesine yönelik çalışmaların yürütülmesi				
3.2.3.	İş teftiş programlarının yüksekten düşme kaynaklı kazaları önleme odaklı planlanması				

Politika 3.3. Çalışan sağlığı ve güvenliği açısından tehlikeli kimyasalların güvenli kullanımının sağlanması ve yaygınlaştırılması

Kimyasal risklerin yönetimi, meslek hastalıklarının önlenmesi açısından kritik öneme sahiptir. Her yıl dünya genelinde 1 milyardan fazla çalışan çalışma ortamlarında kirlenmeler, tozlar, buharlar ve dumanlar dahil olmak üzere tehlikeli maddelere maruz kalmaktadır. Bu politika kapsamında kimyasal etkenle maruziyetin ortadan kaldırıldığında tamamen önenebilir olduğu bilinen meslek hastalıklarının önlenmesine yönelik işyeri düzeyinde alınabilecek önlemlerin belirlenmesi ve bu konuda rehberlik sağlanması amaçlanmaktadır.

No	Eylem	Sorumlu Kurum ve Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum ve Kuruluş	Süre	Açıklama
3.3.1.	Kimyasal risk yönetimi rehberlerinin hazırlanması				
3.3.2.	Kimyasal Maruziyet Ölçüm Kapasitesinin Güçlendirilmesi				

Politika 3.4. İş ekipmanlarının güvenli kullanımının yaygınlaştırılması

İş kazalarının önemli bir bölümü doğrudan ekipman kaynaklıdır. Ekipmanlardaki koruyucularının eksikliği, ekipmanların uygunsuz kullanımı, periyodik bakım ve kontrol süreçlerinde yaşanan sorunlar, periyodik kontrolleri yapmaya yetkili kişi ve operatör kaynaklı sorunlar nedeniyle bu kazalar yaşanmaktadır. Bu politika doğrultusunda en fazla kazaya sebep olan iş ekipmanlarının periyodik kontrol

standartlarının geliştirilmesi, güvenli kullanımları konusunda rehberlik çalışmalarının yürütülmesi ve periyodik kontrol yapmaya yetkili profesyonellerin bilgi ve tecrübe düzeylerinin artırılması planlanmaktadır.

No	Eylem	Sorumlu Kurum ve Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum ve Kuruluş	Süre	Açıklama
3.4.1.	Belirli iş ekipmanları için periyodik kontrol standardı geliştirilmesi				
3.4.2.	En fazla kazaya sebep olan iş ekipmanlarının güvenli kullanımına ilişkin rehberlik çalışmalarının yürütülmesi				
3.4.3.	İş ekipmanlarının periyodik kontrollerini yapmaya yetkili kişilerin deneyim ve niteliklerinin artırılması				

Politika 3.5. Kişisel koruyucu donanımların standartlara uygunluğu, güvenliği ve güvenli kullanımının sağlanması

Risk kontrol hiyerarşisinin son seviyesinde yer alan kişisel koruyucu donanımlar, riski kontrol etmek için kullanılan diğer seviyelerden bağımsız olarak genellikle çalışanlar tarafından kullanılma gerekliliği bulunan ekipmanlardır. Kişisel koruyucu donanımların piyasa gözetim ve denetimlerinde iş kazalarının ve meslek hastalıklarının azaltılması odağında kalarak en fazla etkinin sağlanacağı ürün gruplarının belirlenmesi ve bu ürün gruplarına yönelik uygunluk, güvenlik denetimleriyle, rehberlik çalışmalarının yürütülmesi, denetimlerin etkinliğini arttıracak çevrimiçi denetim süreçlerinin tasarlanması planlanmaktadır.

No	Eylem	Sorumlu Kurum ve Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum ve Kuruluş	Süre	Açıklama
3.5.1.	Kişisel koruyucu donanımların piyasa gözetim ve denetimi yıllık planlarının risk bazlı öncelikli ürün gruplarına göre belirlenmesi				
3.5.2.	Etkin piyasa gözetim ve denetim modeli kapsamında kişisel koruyucu donanımların çevrimiçi denetimlerin gerçekleştirilmesi				
3.5.3.	Kişisel koruyucu donanımların güvenli kullanılması amacıyla rehberlik faaliyetlerinin yürütülmesi				

Politika 3.6. Maden sektöründe iş sağlığı ve güvenliğinin iyileştirilmesi

Maden sektörü, istihdama karşılık iş kazası ve meslek hastalıkları açısından orantısız risk yükü taşıyan bir sektördür. Sektörün risk profilinin yüksek olmasının temel nedenleri arasında; yeraltı ya da açık ocak operasyonlarında yaşanan göçük, patlama, toz ve kimyasal madde maruziyeti, ağır makinelerin kullanımı, zorlu iklim ve jeolojik koşullar ile lojistik ve izolasyon sorunları yer almaktadır.

Bu bağlamda; madencilikte güvenli çalışma koşullarının sağlanması, yalnızca işveren ve çalışan için değil; toplumsal refah, çevresel sürdürülebilirlik, üretim güvenliği ve ekonomik maliyetler açısından da stratejik bir zorunluluktur. Bu yüzden iş sağlığı ve güvenliği sistemleri, madencilik özelinde teknik kontrol, önleme, risk yönetimi, sağlık gözetimi ve hızlı müdahale kapasitesi çerçevesinde güçlendirilmelidir.

Bu politika ile amaçlanan; madencilik sektöründe iş kazaları ve meslek hastalıklarının azaltılmasına yönelik bütüncül bir yaklaşımın geliştirilmesi ve “güvenli madencilik” kültürünün yerleşmesi için sektörel düzeyde sistematik analiz, planlama, uygulama ve rehberlik mekanizmalarının güçlendirilmesidir.

No	Eylem	Sorumlu Kurum ve Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum ve Kuruluş	Süre	Açıklama
3.6.1.	Madencilik sektöründe İSG performansını, riskleri ve ihtiyaç alanlarını nesnel verilere dayalı biçimde değerlendirmek üzere yıllık analiz raporunun hazırlanması				
3.6.2.	Analiz sonuçlarına dayalı, ölçülebilir ve hedef odaklı yıllık sektörel çalışma planının oluşturulması				
3.6.3.	Planlanan faaliyetlerin sahada uygulanmasını ve sonuçlarının izlenmesini sağlamak amacıyla yıllık sektörel çalışma planının uygulanması ve takip edilmesi				
3.6.4.	Sektörde yar alan aktörlere yönelik sektör ve risk bazlı rehberlik, farkındalık ve teknik destek çalışmalarının yürütülmesi				

Politika 3.7. Metal sektöründe iş sağlığı ve güvenliğinin iyileştirilmesi

Metal üretimi ve işleme sektörü; modern altyapı, inşaat, otomotiv ve makine sanayileri için temel hammaddeleri sağlaması nedeniyle ekonomik açıdan stratejik bir öneme sahiptir.

Ancak aynı zamanda, bu sektör iş sağlığı ve güvenliği açısından da yüksek risk barındırmaktadır. Büyük kütlelerin taşınması, yüksek ısıda ergitme işlemleri, ağır makinelerle çalışma, dar ve kapalı alanlarda hareket etme gibi çok sayıda fiziksel tehlike içermektedir.

Bu çerçevede, metal sektöründe iş sağlığı ve güvenliğinin iyileştirilmesi; yalnızca çalışanların fiziki bütünlüğünün korunması açısından değil, aynı zamanda üretim güvenliğinin, sürdürülebilirliğin ve işletmelerin rekabet gücünün artırılması açısından da hayati bir stratejik unsurdur.

Bu politika ile amaçlanan; metal sektöründe iş kazaları ve meslek hastalıklarının azaltılmasına yönelik bütüncül bir yaklaşımın geliştirilmesi, sektörel düzeyde sistematik analiz, planlama, uygulama ve rehberlik mekanizmalarının güçlendirilmesidir.

No	Eylem	Sorumlu Kurum ve Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum ve Kuruluş	Süre	Açıklama
3.7.1.	Metal sektörüne özgü iş kazaları, meslek hastalıkları, risk faktörleri ve önleyici uygulamalara ilişkin durumu bütüncül biçimde içeren yıllık analiz raporunun hazırlanması				
3.7.2.	Analiz sonuçlarına dayalı, ölçülebilir ve hedef odaklı yıllık sektörel çalışma planının oluşturulması				
3.7.3.	Planlanan faaliyetlerin sahada uygulanmasını ve sonuçlarının izlenmesini sağlamak amacıyla yıllık sektörel çalışma planının uygulanması ve takip edilmesi				
3.7.4.	Sektörde yar alan aktörlere yönelik sektör ve risk bazlı rehberlik, farkındalık ve teknik destek çalışmalarının yürütülmesi				

Politika 3.8. İSG yönetim sistemi standartlarının uygulanmasının yaygınlaştırılması

Uluslararası iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemleri işletmelerde risk bazlı düşünme, sürekli iyileştirme ve katılımcı kültürün yerleşmesini sağlamaktadır. Bu politika kapsamında, yönetim sistemi standartlarının işyerlerinde yaygınlaştırılması amacıyla destek mekanizmalarının oluşturulması ve yönetim sistemi yaklaşımıyla elde edilecek kazanımlar konusunda farkındalığın artırılması planlanmaktadır.

No	Eylem	Sorumlu Kurum ve Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum ve Kuruluş	Süre	Açıklama
3.8.1.	Ülkemizde iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemi sertifikasyonuna ilişkin mevcut durumun analiz edilmesi ve kapasite belirlenmesi				
3.8.2.	TSEN ISO 45001 yönetim sistemi standardının uygulanması ile uygulayan işletmelere yönelik destek ve teşvik mekanizmalarının belirlenmesi				
3.8.3.	Eğitim, farkındalık ve kapasite geliştirme faaliyetlerinin yürütülmesi				

Öncelik Alanı 4. İş Sağlığı ve Güvenliği Sisteminde Kurumsal Yapılanmanın Güçlendirilmesi

İş sağlığı ve güvenliği alanında sürdürülebilir bir gelişimin sağlanabilmesi, sistemin işleyişini sağlayan kurumsal yapıların güçlü, etkin ve uyumlu bir şekilde çalışmasıyla mümkündür. Bu öncelik alanı kapsamında, iş sağlığı ve güvenliği sistemindeki tüm kurumsal aktörlerin arasında işlevsel bir koordinasyon ve yönetim mekanizması oluşturulması hedeflenmektedir.

Uluslararası deneyimler, güçlü bir kurumsal yapılanmanın; risk bazlı politika üretimini kolaylaştırdığını, kaynak kullanımında etkinliği artırdığını ve sosyal taraflar arasında güvene dayalı iş birliğini güçlendirdiğini göstermektedir. Bu doğrultuda, iş sağlığı ve güvenliği sisteminde yer alan tüm kurum ve kuruluşların yetki, sorumluluk ve iletişim mekanizmalarının netleştirilmesi; kurumlar arası eşgüdümün süreklilik kazanması; karar alma süreçlerinde şeffaf, katılımcı ve veri temelli bir yaklaşımın benimsenmesi planlanmaktadır.

Bu öncelik alanı, aynı zamanda iş sağlığı ve güvenliği politikalarının ulusal kalkınma hedefleriyle ve uluslararası standartlarla tutarlı hale getirilmesini amaçlamaktadır. Böylece, her bir kurumsal aktörün sistemin bütünlüğüne katkı sunduğu, iyi yönetim ilkelerine dayalı, eşgüdümlü ve sürdürülebilir bir iş sağlığı ve güvenliği yapısı oluşturulacaktır.

Politika 4.1. İş sağlığı ve güvenliği alanında düzenleyici ve denetleyici birimlerin yetki ve sorumluluklarının geliştirilmesi

Bu politika kapsamında, iş sağlığı ve güvenliği alanında etkin bir sistemin sürdürülebilmesi için sistemin merkezinde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların ihtiyaçlar doğrultusunda görev, yetki ve sorumluluk alanlarının genişletilmesi ve netleştirilmesi, birimler arası ilişkilerin güçlendirilmesi planlanmaktadır.

4.1.1.	Kurumsal yetki ve sorumluluk analizinin gerçekleştirilmesi				
4.1.2.	İş sağlığı ve güvenliği açısından ilgili diğer kurum ve kuruluşlar ile etkileşim alanlarının tespit edilmesi				
4.1.3.	İşyeri teftiş prosedürünün iyileştirilmesi				

Politika 4.2. İş sağlığı ve güvenliği alanındaki kurumsal aktörlerin yetki ve sorumluluklarının geliştirilmesi

İş sağlığı ve güvenliği sisteminde yer alan kamu kurumları, meslek kuruluşları, üniversiteler, sosyal taraflar ve sivil toplum örgütleri; sistemin sürdürülebilirliği için tamamlayıcı roller üstlenmektedir. Bu politika kapsamında, söz konusu aktörlerin sistemdeki rollerinin netleştirilmesi ve katkılarının sürekliliğini sağlamaya yönelik prosedürlerin geliştirilmesi planlanmaktadır.

No	Eylem	Sorumlu Kurum ve Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum ve Kuruluş	Süre	Açıklama
4.2.1.	Kurumsal aktörlerin iş sağlığı ve güvenliği sistemindeki rollerini tanımlayan kurumsal yetki ve sorumluluk raporunun oluşturulması				
4.2.2.	Kurumsal yetki ve sorumluluk raporuna dayalı olarak sistemin sürekliliğini sağlayacak prosedürlerin oluşturulması				

Politika 4.3. İş sağlığı ve güvenliği sisteminde kurumlar arası eşgüdüm ilişkisi tanımlanması ve sürekliliğinin sağlanması

Sağlıklı ve güvende çalışma amacına ulaşmak için iş sağlığı ve güvenliği sistemindeki tüm kurumsal yapıların birlikte uyum içerisinde çalışmasını sağlayacak işleyişin tanımlanması ve bu kurumlar arası iş süreçlerinin sürekli aktif tutulmasına yönelik çalışmalar yürütülmesi hedeflenmektedir. Bu politika kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar ile sistemdeki her bir kurumsal yapının iş sağlığı ve güvenliğinin gelişime katkı sağlaması temin edilmiş olacaktır.

No	Eylem	Sorumlu Kurum ve Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum ve Kuruluş	Süre	Açıklama
4.3.1.	İş sağlığı ve güvenliği sisteminde kurumlar arası ilişkilerin tanımlanması				
4.3.2.	İşbirliği ve koordinasyon gerektiren alanların belirlenmesi				
4.3.3.	Kurumsal misyon ve politikalarla uyumlu eşgüdüm amaçlarının ve kurumsal taahhütlerin belirlenmesi				
4.3.4.	Eşgüdüm mekanizmalarının oluşturulması ve işlerliğinin sağlanması				

Politika 4.4. Sosyal diyalog mekanizmalarının güçlendirilmesi

İş sağlığı ve güvenliği sistemi içerisinde çalışan, işveren ve devlet arasındaki iletişimin sürekliliğinin sağlanması, taraflar arası çatışmaların çözülmesi ve tarafların çıkarlarını koruyacak dengeli çözüm önerilerinin üretilebilmesi önemlidir.

Bu politika kapsamında, gelişmiş ve bütüncül bir iş sağlığı ve güvenliği sistemi içerisinde sağlıklı ve güvenli çalışmanın sağlanması amacıyla sosyal diyalogun güçlendirilmesi hedeflenmektedir. Bugüne kadar iş sağlığı ve güvenliği alanında tarafların görüş ve önerilerini değerlendirmek üzere kurulmuş olan mevcut mekanizmalar ile yeni oluşturulacak mekanizmaların etkin işlemesi ile iletişimin güçlenmesi ve sürekliliğinin sağlanması planlanmaktadır.

No	Eylem	Sorumlu Kurum ve Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum ve Kuruluş	Süre	Açıklama
4.4.1.	Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyinin etkinliğinin artırılması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması				
4.4.2.	Sektörel ve risk bazlı teknik komitelerin oluşturulması				
4.4.3.	Kurul ve komisyonların etkin kullanımının sağlanması				

SONUÇ (İzleme, Değerlendirme ve Koordinasyon)